

JAN PEJTER

Energetická náročnost budov, příležitost pro úspory?

Energetické náročnosti budov se v Evropské unii věnuje značná pozornost. Je to důležité jak pro dosažení úspor energie, tak v boji proti klimatickým změnám. Zároveň snížení spotřeby primární energie v tomto sektoru přispěje k větší energetické bezpečnosti. Potenciál dosud nevyužitých úspor je obrovský. Modernizace budov zajišťující úsporu energie představuje udržitelné investice a vytváří nová pracovní místa, často v malých či středních podnicích v rámci celé Evropy. Energeticky účinnější budovy pak poskytují lepší životní podmínky a šetří peníze obyvatel.

V roce 2006 Parlament České republiky přijal návrh novely Zákona o hospodaření energií č. 406/2006 Sb. (v současnosti je zákon platný v aktuálním znění pod číslem 61/2008 Sb.), kterým se do české legislativy zapracovaly požadavky směrnice Evropské unie č. 2002/91/ES o energetické náročnosti budov (Energy Performance of Buildings Directive – EPBD).

Požadavky směrnice EPBD

Směrnice o energetické náročnosti budov stanovuje minimální požadavky na energetickou náročnost nových budov a také budov větších než 1000 m² celkové podlahové plochy, které jsou předmětem zásadní rekonstrukce. Důkazem o splnění této minimální energetické náročnosti je průkaz energetické náročnosti budov (dále jen průkaz ENB). Ten v podstatě udává energetickou spotřebu budovy při jejím standardizovaném užívání. Dále směrnice zavádí povinnost pravidelně kontrolovat kotle pro vytápění i klimatizační systémy v budovách a zpracovat průkazy energetické náročnosti vybraných druhů budov. Jde o budovy orgánů veřejné správy a budovy často navštěvované veřejností, které by měly jít příkladem a svůj průkaz ENB vystavit na viditelném místě. Při prodeji nebo nájmu budov či bytu by průkaz ENB měl sloužit kupci nebo nájemci jako podklad, který ho předem informuje o nákladech na energii, a tím přispěje k jeho správnému rozhodnutí. Tato směrnice je platná pro všech 27 členských států EU.

Způsob zavedení v ČR

V polovině roku 2007 byly k uvedenému zákonu samostatně vydány prováděcí vyhlášky, které stanovily způsob výpočtu energetické náročnosti budov (Vyhláška 148/2007 Sb.) a způsob provedení kontroly účinnosti kotlů (Vyhláška 276/2007 Sb.) nebo kontroly klimatizačních systémů

Ing. Jan Pejter (*1974), vystudoval VUT Brno, fakultu strojní. Ve společnosti ENVIROS, s.r.o. zaměřené na energetické a environmentální poradenství, pracuje jako energetický auditor a konzultant. Zabývá se energetickými úsporami v průmyslu, a také v oblasti energetické náročnosti budov.

(Vyhláška 277/2007 Sb.). Kontroly kotlů jsou podle zákona povinné od 1. ledna 2007, ale vzhledem k datu vydání a účinnosti vyhlášky mohly být prováděny až od 1. listopadu 2007. Povinnost zpracovávat průkazy energetické náročnosti budov a kontrolovat klimatizační systémy platí od 1. ledna 2009.

V průkazu ENB se hodnotí energetická náročnost vytápění, mechanického větrání, chlazení, ohřevu vody a osvětlení za standardizovaného užívání budovy. Grafické znázornění průkazu ENB obsahuje barevnou stupnici A–G (jak to známe u „bílych“ elektrospotřebičů) se zařazením budovy do klasifikační třídy a měrnou energetickou náročností budovy vyjádřenou roční spotřebou energie na celkovou podlahovou plochu budovy (viz obr.). Doklad prokazující, že požadavky na minimální energetickou náročnost budovy jsou splněny, se stává nedílnou součástí dokumentace potřebné k udělení stavebního povolení jak při výstavbě nových budov, tak při větší rekonstrukci budov stávajících. Větší rekonstrukcí budovy se podle zákona rozumí změna, která probíhá na více než 25 % celkové plochy obvodového pláště, nebo změna technických zařízení budovy s energetickými účinky, kde je výchozí součet ovlivněných spotřeb energií vyšší než 25 % celkové spotřeby energie. Budovy splňující požadavek na minimální energetickou náročnost jsou klasifikovány třídou „C“ a nižšími.

Zákon o hospodaření energií požaduje kvalifikované odborníky s osvědčením o autorizaci pro zpracování průkazů ENB nebo pro kontroly kotlů a klimatizace. Jde o energetické auditory či autorizované architekty, inženýry a techniky činné ve výstavbě, určitých oborů, kterým Ministerstvo průmyslu a obchodu udělilo autorizaci.

Zákon o hospodaření energií ve svém platném znění nerespektuje požadavky směrnice plně, liší se ve dvou hlavních bodech:

- Nestanovuje povinnost vystavit průkaz ENB na budovách využívaných pro účely školství, zdravotnictví, kultury, obchodu, sportu, ubytovacích a stravovacích služeb, zákaznických středisek odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací a veřejné správy o celkové podlahové ploše nad 1000 m² ve všech případech, ale pouze pokud jde o budovu novou či rekonstruovanou.

- Při prodeji nebo nájmu je předložen průkaz ENB potenciálnímu kupci či nájemci pouze tehdy, pokud jde o budovu novou nebo rekonstruovanou.

Zmíněnými úpravami je rozsah dopadu směrnice na fond budov v ČR zúžen prakticky pouze na nové nebo rekonstruované budovy nad 1000 m² celkové podlahové plochy. Touto nedůslednou implementací tak zůstaly na průkazu ENB zcela nevyužit třídy „D“ až „G“, tedy budov, které jsou hodnoceny z hlediska energetické náročnosti jako nevy-

hovující, tudíž vyžadující realizaci úsporných opatření.

Přepracování směrnice EPBD

Zavedení a provádění směrnice EPBD je nyní v rámci EU v různých fázích realizace. Konečným termínem pro plnění požadavků byl ve všech členských státech leden 2009. Komise navrhla změny nynější směrnice („Recast EPBD“ vydané dne 13. 11. 2008) pro vyjasnění a posílení jejího znění.

Přepracování směrnice EPBD představuje zdlouhavý proces konzultací. Návrh změn by měl projít normálním schvalovacím procesem a řadou souvisejících jednání v Evropském parlamentu předtím, než směrnice vstoupí v platnost. Další dobu, přibližně rok, si potom vyžádá promítnutí přepracované směrnice do naší legislativy.

Konkrétní návrhy na přepracování směrnice:

- Jednou z navrhovaných změn je, aby se průkaz ENB stal skutečným a aktivním prvkem, který musí být zahrnut do všech inzerátů na prodej či nájem budov a bytů. Tím se také průkaz ENB s návrhy energeticky úsporných opatření stane nedílnou součástí dokumentů k prodeji či nájmu budov.

- Konkrétní požadavky na minimální energetickou náročnost budov pocházejí z národních standardů a norem by měly být stanoveny jednotnou metodikou v rámci celé EU. Zpřísnění standardů by mělo být ambicí každého státu.

- Navrhuje se, aby působnost směrnice byla rozšířena na všechny rekonstrukce budov, tedy nejen budov s podlahovou plochou nad 1000 m², jak tomu je v nynějším znění směrnice.

- Kontroly kotlů a klimatizačních systémů budov ve větší míře radit uživatelům, jak mají spotřebiče úsporně provozovat nebo kdy je potřeba nahradit zastaralý a neefektivní systém vytápění či chlazení.

- Členské státy by měly vypracovat strategické plány pro zvýšení počtu nízkoenergetických a pasivních budov nebo budov „zero energy & carbon“. Veřejný sektor by měl jít v investicích do těchto typů budov příkladem.

Aby bylo možno ambiciózní, ale dosažitelné cíle přepracované směrnice uskutečnit, je třeba podporovat mechanismy, které budou provádění současné směrnice v členských státech EU kontrolovat. Je potřeba lépe pochopit nejen to, co se děje na právní nebo politické úrovni, ale také jaké jsou skutečné dopady na zlepšení energetické účinnosti budov.

PRŮKAZ ENERGETICKÉ NÁROČNOSTI BUDOVY				
Typ budovy, místní označení		Hodnocení budovy		
Adresa budovy		stávající stav	po realizaci doporučení	
Celková podlahová plocha:				
A				
B				
C			C	
D				
E				
F				
G				
Měrná vypočtená roční spotřeba energie v kWh/m ² /rok:		XY	XY	
Celková vypočtená roční dodaná energie v GJ		XY	XY	
Vytápění	Chlazení	Větrání	Teplá voda	Osvětlení
%	%	%	%	%
Platnost průkazu				
Průkaz vypracoval		Jméno a příjmení Osvědčení č.		